

Sportlevél Ottlik Gézának

Kedves Géza, vagyis kedves Scipio, de hát a megszólításokkal ugyanúgy van ez olykor, mint a nevekkal *egyáltalán*, a klubnevekkel, meg a versenyzők nevével, meg még az annál kevesebbrel is, vedd például az angol első ligás klub, a Manchester United stadionjának nevét, hogy *Old Trafford*, hát ez a Kis Koala Bajnokság elnevezése is, azért mondom csupán, mert kérdeed, mi van a Nagy Koala Bajnoksággal, hogyan áll, hát szóval épp *áll*, mert tavaly medve-nap óta a Kicsi megy, vagyis a Kis, és hogy mi van vele, hát hinni nehezen lehetett benne, hogy a Nagy után valamilyen is lesz, aztán most meg a Nagyhoz lesz nehéz visszatérni, annyira ez a Kis lett a Nagy, és nem ez van-e egyébként is a versenyekkel meg a versenyzőkkel, én az alpesi szőzknél éltem át a dolgot, volt „az én” nemzedékem, és utána még az újabbak *neveit* se bírtam komolyan venni, pedig hát ennyi meg ennyi *tízezer* néző értük megy ki a lejtőkhöz, és a lehető *legvalóságosabban* lesiklanak, műlesiklanak, óriás-műlesiklanak, vagyis amikor a régi sportélményeimben élek, mintha a valóságból is kiszakadnék, a sporttal ez ugyanúgy van, gondolom, mint bármivel, a hűséggel, a pillanatok heves meggyőző erejével, azzal, ahogyan a pillanatok vannak: mert meddig lehetnek *úgy*, hogy ne kelljen átadniuk a helyet a következő, más tartalmú pillanatoknak, meddig marad ép — ha valaha is ép volt, így! — a sporttudatunk, ennek a kettősségnek a jegyében; kettősség a név is, mert regényed, az *Iskola a határon* téged magad Bébéként (Both Benedek) jelenít meg, hanem azért ott vagy te Medve Gábor alakjában jól, és ott vagy, mert regényíró vagy, minden alakodban, a *jól* az arra utal itt, amit Hardy matematikus professzor mondott, hogy bámulja még az orrukon golyót egyensúlyozó mutatóványosokat is, ha *jók*, mert a világon oly kevesen tudnak *bármit* is jól, hát ezért mondhatod még a Merényiről is, hogy te nem *megveted* őt, vagyis nem *azt* utasítod el, ami a Merényi — *lehetősége* szerint, utóbb *értve* — már *viszonyítható* jellege, mondjuk, az erőszak, melyet a Merényi-féle társaság gyakorol, pontosabban, és *pontosan* erről van szó, bánt az ő erőszakosságuk mögött meglapuló egy-ügyűség, azoké az embereké, akik csak *egy*et bírnak gondolni, hanem *azt* mániákusan, tehát, mint mondod, nektek atlétizálóknak is erőszakosnak kellett lennetek abban a nevelésben, az *Iskolában*, kellett legalább egy harmadik hely távolugrásban, ha verset akartál írni, kellett az úgynevezett „bronz”, hogy másutt egyáltalán rajthoz állhass a „nemesebb félmért”; bátran használom ezeket a kifejezéseket, mert a Te sportszereteted nagy romantikus dolog, mint mondod, és épp nem ott újító, ahol a kötelező újíthatnék tombolásának színtere van, nem a sportos kifejezéseid ragadnak meg — s mert a megragadás is erőszak: most saját szavaimból értem meg a szavaidat —, hanem az atlétikás délutánok valamiféle csöndje, és mindegy, hogy az atlétikát épp a futballal állítod szembe, mindegy, hogy Merényiék épp *futballoznak*, végső soron lehetne ez másképp is, és nagyon messzire vezet a kérdés, hát ezért mindegy, hogy a Koala Bajnokság is miféleképp zajlik, tornaszerűen zajlik, a teniszversenyek kieséses rendszerét egye-sítené a labdarúgólígak körmérkőzéses szisztémájával, de hát az is mindegy, hogy „koala” vagy „medve” vagy „kaktusz” vagy „egyéb barát”, csak az nem, hogy magas példaképei között egészen az élen ott az *Iskola* atlétika-élménye, ebből is az a csendes öröm, ahogy megemlíted: az intézeti bajnokságon aztán egyikőtök ilyen helyet szerzett távolugrásban, a másik a súlylökést nyerte, és így tovább, az a kis táj, az számtalán a leginkább, amely a sportolás színterét körülveszi, nem szakosított táj, mintha patak vagy mi a csuda glugy-glugyozna ott, hadd hagyatkozzam csak az emlékeimre, meg aztán idézlek eleget másutt, ha most is azt tenném, hamisítanék egyet a dolgomon, mert már csak a nemzedékeink közti különbség (ilyen mód *van* ez a nemzedékesdi, egyébként nem tudom) vagy megint csak micsoda miatt is mintha teljesebb, még a világ eseménytörténetének nyersebb, kiélezettebb ezét-

meg-azát elfogadva és megkérdőjelezve alakulna az az atlétizálás, az is így még, a több-ügyű foglalkozás, amit a Merényiék utálnak, bár lett volna tehetségük hozzá, valamennyi, de ez szépen rávilágít a tehetség bizonyos kérdéseire, hiszen az, hogy kedvünk mihez van, része annak a valaminek, amiből a tehetség szerveződik, hát ez ennyire bonyolult, ám csak annak látszik, mert ahogy a montreali olimpián az a Te nagy vágyad teljesült, hogy „ilyen világversenyen világsúcscsal nyerni”, és ahogy a Németh Miklós ezt helyetted csinálta meg, és ahogy a Te atléta-pályafutásodról most aztán minél előbb az *Iskola* folytatásának kell tájékoztatnia minket, ezért nem kérdezem soha, mi lett azzal a négyszer százas váltóval, és miért nem Te lettél az 1932-es olimpia egyik rövidtávú bajnoka, hogyan maradt abba valami, hogyan *nem* maradt abba, miképp „élt” ez tovább abban is, ahogy a Népstadion tribünjéről „fel-fedeztet” a Kirszensteint, a későbbi Szewinskát, amikor még nem voltak meg az eredményei, hanem aztán meglettek és ma is megvannak, ahogy mintha valamiképpen magyar versenyzőnek drukkoltál volna mindig, ha ilyen *igazi* dolgokra bukkantál, és akkor a sportnak épp nem az a vetülete volt érvényes, hogy, mint mondtad, „mégiscsak az erőszakoskodás legcivilizáltabb formája”, hanem hogy — ott, a montreali gerelydöntőben — Magyarorszáig, úgy ahogy van, megmutatta, vagyis mi mutattuk meg, mondd, mindnyájan, ahogy vagyunk, csak Nálad ez rettentő bonyolult, mert, emlékszem, amikor ez szóba került, iszonyú lendületbe jöttél, mint mindig, helyesen, ilyenkor mintha végigcsinálnád a Németh dobását, elemzed az arcát, azt, amit gondolhat, de nem úgy, hogy „mit gondolt akkor”, hanem a tökéletesség igényének szinte unalmas, unott külsínét, a rilkei „megérlelődés” egyhangúságát, mely még csak magányosan se áll, áll szemben a mindig és azonnal virágozni akarók könnyebb fajsúlyú — „rém fontos” — aktualitásával, viszont hát nincs-e itt is ellentmondás, hiszen a sporteredmények, főleg a nagy versenyeken, olimpiákon kivívott győzelmek a világ legpontosabban aktuális dolgai, mert — hasonn ám bármily „mesterkéltnek” a sport eseményrendszere, legyen bármily „hamisító” a pillanatnyiság, legyen, igen, mert az, *erőszak* maga a verseny időpontjának kiírása is, hasonlítson, túllendülni igyekezvén, az emberi szervezéslehetőségek produktumaira a lebonyolítás, manipulálja versenyzőjét az emberiség összállaga talán még a mozgulat kivitelezésében is, befolyásolja ám azzal a csaltörekvéssel, hogy valahonnét valahova juthatunk, valamit legyőzhetünk, ha egymást legyőzzük, mondd, mert Téged idézlek itt szinte mindvégig, egészen az utolsó pillanatig, amikor majd magamra, a Koala Bajnokságra is sort kerítek, erre a szintén „eszelésnek” látszó versenyrendszerre, mely nem párlata a valóságosabbaknak, nem hitegeti magát túllendülési reményekkel, ám el sem vonul, csak saját pillanatnyiságát próbálja rendszerezetten nyújtani, tehát a perpetuum mobile vagy a bölcsek köve feltalálásánál csekélyebbre szintén nem vállalkozhatik —, mert, mondd, és a sportolók is ezt mondják, egy dolog ezen a bűdös világon azért mégiscsak bizonyos: hogy ez és ez az úszó abban a pillanatban és ott, az emberiség ilyen meg olyan egyezményei alapján egyáltalán megrendezhető, versenynek nevezett valamijén — összecsapásán — elsőként ütött a célba; akkor és ott a legjobb volt; viszont nem azonos-e ilyesképp mindenfajta önmegvalósító szándék, Kosztolányi, mint meséled, nem valahogy így érzett-e kihívást, abból az ő csodálatosan sűrű mezőnyükből érkező „provokációt”, melyre válaszul, prózájával, elsőként csapott a célba, megdöntvén — áttörve; irodalmilag egyik kifejezés se jó, ez az egész fogalomrendszert elutasítható — egy álomhatárt: azt tudta írni, *amit* neki kellett, *amit csak* neki lehetett, *amit ő akart*; ez a nagy viszonyítási alap, ezért, hogy az igazi irodalom, *ha* sport, sosem dönthet meg csúcsokat, sosem erőszakoskodik másokkal a valódi társak közül, nem tör csúcsok és „csúcstartók” ellen, hanem mindig *alapcsúcsot* állít fel, megalapoz, teremt egy-egy addig sosem volt sportágat, lehetőséget, akár Karinthy Frigyes hegedűs fiúja, akár Kafka éhezőművésze, akár — a Te regényírói törvényeid alapcsúcsa szerint — a látszólag épp csak atlétizálgató intézetbeliek, Medve és barátai; mit még? költő és hadvezér, emlegeted Zrínyit, költő és katona, így Balassit, aztán ez a vonulat véget ér, marad a távolugrás, mindig egy kicsit távolugrónak is kell lennünk, mondd, százméteres síkfutónak, súlylökőnek, sorolod az atlétikának is ezeket a

legalapvetőbb számait, ám ha az ötezer, az ezerötszáz, a gerely, a magas kerül szóba, ugyanúgy lelkesedsz, ugyanúgy fellelkesítesz, ahogy most már tizenkét éve, hogy arra a lengyelországi versenyre kiutaztam, a nevedben is, és három jegyet vettem, háromféleképpen, üzerektől, hivatalosan és barátoktól, az ajándék is egyfajta vétel, nekem a legdrágább ár, itt is különbözünk, én csak a nézőtérren tudtam profiként jelen lenni, szurkoltam a lengyelek világcsúcsának, lengyel lettem, hogy magyar lehessenek, valahogy így; de aztán már elsősorban egyedül akartam lenni. Ezt a lélegzetvételt, ahogy a nyaktörő mondatot abbahagyom, egyáltalán, ahogy prózáilag valamit is csinálni próbálok, Tőled tanultam, jól-rosszul téblábolva, ahogy Budapest csaknem valamennyi pályáját végigbóklásztuk, és Te annyira otthon voltál, még a nagy amatőrök mindent befogadni tudásával, ami nekem, egy emberöltővel fiatalabb tanítványodnak már nem jön olyan természetesen; én már hivatásosodom, de nem a sportvilág bármifajtaságának kíváncsiaként. Talán így tudom egyszer visszaadni a szépséges kölcsönök szerény hányadát, töredék részét: kinek is? A versenyzőimmel, velük „történhet” így valami, ha velem bármi is történhet így; őket, az ő „fogalmukat” adhatom, ez van, ezek a súlylökő, távolugró, százas másodikk-harmadikk helyek; fölnevelődik néhány egészen nagy egyéniség, már ahogyan nagy egyéniségek, újonnan keletkeztetve, az én számomra létezni bírnak, a Koala Bajnokságokban, és öt-tíz év, s akkor, aki akarja, aki ráér, aki valóban *valamiről* akar kölcsönösen beszélgetni velem, megkérdezheti, mi van Velük, hogyan áll a Kis Koala, vagyis az Old Trafford, sikerült-e a Nagy és a Kis mezőnyt közös versenyen összehozni, még mindig nehezen bírják-e Palmerék (a pingvin-klub tagjai) a nyári idényt, Bagolyka továbbra is elsősorban csak a késő esti órákban játszik eredményesen? Aktív-e Certo, a sportfényképész, kell-e radióznia T. C. Hükümetinek, bedobták-e tényleg a kádba a kaucsuk Kék-Sárgát, amikor a füredi bajnokságot megnyerték, sikerült-e visszaadni Laposnak azt az ajándék pontot, amellyel egy újonc pályáját Jelsán elindította, Athos lovagi cselekedete a párizsi pályaudvaron örökre emlékezetes maradt-e egy sielő medve számára (McMurdóról beszélünk!), van-e remény, hogy valaha is meggyógyul Kaktusz, vagy valóban vesztes hervadás volt az a betegség 1976 tavaszán (1977 telén! javítom, de csak magamban, mert...) ... Mert ennyi is elég, ahogy az *Iskolát* most elég az utolsó rész 18. fejezetének végén kinyitnom, és ott van az az általam, kedves Géza, már-már utolsó mohikánként képviselt szép romantikus világ (ott ez az annyira nélkülözhetetlen, annyira mindnyájunknak kellő világ): „...május utolsó hetében délutánonként gyakoroltunk, versenyeztünk egymással, ültünk a fűben, sőt, engedélyt kaptunk, hogy lemehezzünk a park délnyugati részébe...” Ahogy a közös nagy atlétikákra visszagondolok, mintha egyszerűen egy ilyen parkban sétálnék, amelynek... szóval, minden részében, és csak a Te engedélyezésseddel. *Vagyis* szó nélkül, de mindazonáltal.

